

СИЛАБУС

з дисципліни «Економіка підприємства» на отримання ступеню вищої освіти «бакалавр» за спеціальністю 073 «Менеджмент»

Харківський національний технічний університет сільського господарства імені Петра Василенка

Обсяг курсу – 4 кредити (ECTS): 30 годин лекції, 30 годин – практичні заняття, 60 годин – самостійна робота, екзамен.

Викладач курсу – Кравченко Ольга Михайлівна, к.е.н., доцент, доцент кафедри економіки та маркетингу (<http://new.khntusg.com.ua/staff/kravchenko-olga-mihajlivna>)

ОПИС КУРСУ

Пререквізити (базові знання необхідні для успішного опанування компетентностями). Базові знання з дисциплін: «Економічна теорія», «Мікро- та макроекономіка»; «Інформаційні системи та технології»; «Теорія організації»; «Статистика»; «Менеджмент».

Постреквізити. Продовжують вивчення даного предмету наступні дисципліни: «Управління персоналом», «Планування і контроль на підприємстві», «Мотиваційний менеджмент», «Адміністративне право», «Теорія економічного аналізу», «Аналіз господарської діяльності», «Проектний менеджмент».

Коротка анотація дисципліни (загальна характеристика, особливості, переваги).

Структуру та зміст курсу побудовано так, щоб навчитися формулювати актуальні, практичні, своєчасні, науково обґрунтовані та прораховані пропозиції, щодо покращення діяльності підприємства (не залежно від розміру, організаційно-правової форми та мети господарювання). Основою для опанування такими навичками є систематичне визначення і узагальнення показників результативності та ефективності використання всіх видів ресурсів функціонуючого підприємства за даними річної фінансової звітності в динаміці за три роки. Результатом вивчення дисципліни для здобувача вищої освіти є розвиток у нього економічного мислення, здатності виконувати комплексні економічні розрахунки щодо ефективного здійснення господарської діяльності на рівні підприємства.

Вивчення даної дисципліни дає можливість здобувачу вищої освіти:

знати:

- види підприємств та особливості функціонування підприємств різних за розміром, організаційно-правовою формою та метою господарювання в умовах сучасного економічного простору;
- завдання, функції, цілі, принципи та умови господарювання сучасних підприємств;
- види ресурсів виробництва та методологію визначення ефективності їх використання;
- основні економічні, також техніко-технологічні, організаційні та правові прийоми (інструменти, механізми) покращення ефективності використання всіх видів ресурсів виробництва;
- поняття і класифікацію базових економічних категорій, а саме: витрати, собівартість, ціна, прибуток, дохід, інвестиції та ін.
- особливості ціноутворення в умовах ринку;
- методологію визначення фінансово-економічної ефективності діяльності підприємства;
- особливості інвестиційно-інноваційної діяльності підприємств агропромислового виробництва;
- процес проведення реструктуризації, санації, банкрутства та ліквідація підприємства;
- основи економічної безпеки підприємства;

вміти:

- економічно обґрунтовувати управлінські рішення;
- проявляти лідерські навички та вміння працювати в команді;
- на практиці застосувати інформаційні технології у соціально-економічних дослідженнях діяльності підприємства (в динаміці за три роки);
- здійснювати обґрунтований вибір сфери та напрямків діяльності, організаційно-правові форми ведення бізнесу;
- розробляти плани розвитку підприємства та обґрунтовувати інноваційно-інвестиційні проекти;

- організувати експлуатацію, аналізувати та оцінювати ефективність використання персоналу, земельних ресурсів, основного, оборотного та інтелектуального капіталів;
- визначати кількісні та якісні параметри діяльності підприємства (обсяг продукції, величину собівартості, рівень відпускних цін, розмір торгівельної націнки, фінансових результатів тощо);
- здійснювати діагностику фінансово-майнового стану, результативності та ефективності діяльності підприємства (не залежно від розміру, мети та організаційно-правової форми господарювання);
- визначати напрямки та обґрунтовувати загальний механізм здійснення трансформації, реструктуризації, санації, банкрутства та/або ліквідації підприємства;
- оцінювати рівень економічної безпеки та визначати напрями нейтралізації ризиків та загроз у виробничо-комерційній діяльності підприємства.

Мета та основні завдання дисципліни.

Метою викладення дисципліни «Економіка підприємства» є формування у слухачів глибокого розуміння господарських механізмів та процесів, що відбуваються у виробничо-комерційній системі сучасних підприємств. Слухач (здобувач вищої освіти) має набути таких **загальних компетентностей** (знань, досвіду, навичок, потрібних для ефективної діяльності в області економіки підприємства):

- здатність до абстрактного мислення, аналізу, синтезу під час виявляти закономірностей функціонування сучасної економіки на мікро- та макрорівні;
- здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях, а саме використовувати нормативні та правові акти, що регламентують професійну діяльність підприємства;
- знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності .
- здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями;
- здатність до проведення досліджень на відповідному рівні;
- здатність до адаптації та дії в новій ситуації та генерувати нові ідеї (креативність).

Предметом вивчення курсу «Економіка підприємства» є методи і способи раціонального поєднання й ефективного використання всіх елементів виробничо-комерційної системи на рівні підприємства.

Основними **завданнями**, що мають бути вирішені в процесі викладення курсу, є надання здобувачам вищої освіти уявлення про механізми функціонування господарських процесів; про сучасні досягнень теорії та практики підприємствами; про інструменти обґрунтування пропозицій і розробки заходів щодо сприяння збільшенню виробництва національного, високоякісного, конкурентоздатного продукту (товарів, робіт, послуг).

Спеціальні компетентність, що забезпечує вивчення дисципліни: формування у слухачів базових принципів, основних категорій, сучасних концепцій, теоретичних положень і практичних прийомів функціонування сучасного підприємства та умінь науково обґрунтовувати пропозиції щодо покращення результативності та ефективності його господарювання, а також формування **здатностей**:

- визначати та описувати характеристики організації господарської діяльності підприємства;
- аналізувати результати діяльності організації ведення бізнесу, зіставляти їх з факторами впливу зовнішнього і внутрішнього середовища;
- визначати перспективи розвитку організації господарської діяльності підприємства;
- управляти організацією (підприємством) та її підрозділами через реалізацію функцій менеджменту;
- планувати діяльність організації господарської діяльності підприємства та управляти нею;
- аналізувати і структурувати проблеми організації, формувати обґрунтовані, прораховані рішення.

Результати навчання. За результатами вивчення курсу «Економіка підприємства» здобувачі вищої освіти зможуть оперувати базовими економічними категоріями, новітніми теоріями, концепціями, технологіями та методами у сфері господарювання суб'єктів ринку; вміло застосовувати аналітичний інструментарій дослідження стану та перспектив розвитку певних видів діяльності суб'єктів господарювання шляхом використання сучасних економічних знань про методи, форми й інструменти економічного обґрунтування; Описувати зміст функціональних сфер діяльності організації; Виявляти навички пошуку, збирання та аналізу інформації, розрахунку показників для обґрунтування управлінських рішень; Оцінювати правові, соціальні та економічні наслідки функціонування організації; Демонструвати навички самостійної роботи, гнучкого мислення, відкритості до нових знань, бути критичним і самокритичним.

Структура курсу

Змістовий Модуль I «Підприємство в сучасній системі господарювання та ресурсне забезпечення його діяльності»

- Тема 1. Предмет, об'єкт, завдання та методологія курсу.
- Тема 2. Підприємство як суб'єкт господарювання.
- Тема 3. Особливості діяльності підприємств аграрного сектору економіки.
- Тема 4. Земельні ресурси підприємства та ефективність їх використання .
- Тема 5. Персонал підприємства і продуктивність праці.
- Тема 6. Необоротні активи підприємства та ефективність їх використання.
- Тема 7. Оборотні активи підприємства та ефективність їх використання.
- Тема 8. Витрати виробництва та собівартість продукції.
- Тема 9. Ціни та ціноутворення в ринкових умовах.

Змістовий Модуль II «Результати та ефективність виробничо-комерційної діяльності агропромислових підприємств»

- Тема 10. Формування, розподіл та використання прибутку.
- Тема 11. Фінансово-економічна ефективність діяльності підприємства.
- Тема 12. Економіка виробництва продукції рослинництва.
- Тема 13. Економіка виробництва продукції тваринництва.
- Тема 14. Економіка переробних підприємств харчової промисловості.
- Тема 15. Визначення ефективності використання і ремонту машинно-тракторного парку, автопарку та нової техніки .
- Тема 16. Інвестиції в агропромисловому виробництві.
- Тема 17. Інноваційні процеси та оцінювання їх ефективності.
- Тема 18. Якість та конкурентоспроможність продукції підприємства.
- Тема 19. Реструктуризація та санація підприємства.
- Тема 20. Банкрутство та ліквідація підприємства.
- Тема 21. Економічна безпека підприємства.

Практичні заняття:

- №1. Визначення спеціалізації та виробничого напрямку підприємства.
- №2. Визначення розміру підприємства та типу його відтворення; розрахунок показників рівня та ефективності інтенсифікації виробництва.
- №3. Визначення структурних, натуральних та вартісних показників використання земель підприємства; визначення грошової оцінки угідь сільськогосподарського підприємства.
- №4-5. Визначення показників кількісної та структурної характеристики трудових ресурсів підприємства та ефективності їх використання; визначення та аналіз рівня оплати праці. Співвідношення темпів росту продуктивності праці та її оплати.
- № 6. Здійснення вартісної оцінки основних фондів для визначення розміру, динаміки, структури, зносу, розміру амортизаційних відрахувань; розрахунок показників руху, стану, забезпеченості та ефективності використання основних фондів підприємства.
- №7. Визначення показників розміру, структури, оборотності та ефективності використання оборотних активів.
- №8. Визначення розміру та структури операційних витрат на виробництві аграрної продукції; аналіз динаміки виробничих витрат та собівартості одиниці продукції; розрахунок розміру граничних витрат.
- №9. Визначення та аналіз динаміки цін реалізації одиниці сільськогосподарської продукції аграрних підприємств.
- №10. Визначення валового прибутку, прибутку від операційної, звичайної та надзвичайної діяльності підприємства; розрахунок прибутковості підприємства.
- №11. Визначення фінансових результатів від реалізації продукції і фінансово-економічної ефективності роботи підприємства.
- №12. Визначення складу і динаміки розвитку галузі рослинництва; визначення зміни економічної ефективності вирощування основних продовольчих, технічних та кормових культур. Визначення складу

і динаміки розвитку галузі тваринництва; визначення зміни економічної ефективності виробництва продукції тваринництва.

№13. Визначення зміни показників економічної ефективності роботи переробних підприємств. Визначення показників забезпеченості та ефективності використання машинно-тракторного парку, ремонтної майстерні, автопарку та нової техніки.

№14. Визначення динаміки та структури капітальних та фінансових інвестицій; визначення показників ефективності використання інвестицій; визначення річного економічного ефекту. Визначення економічного ефекту від технічних нововведень. Розрахунок комерційного ефекту у виробників і споживачів новинок.

№15. Обговорювання понять реструктуризації та санації підприємства. Аналіз етапів проведення реструктуризації та санації господарюючих суб'єктів. Обговорювання питань причин і процедур банкрутства та ліквідації підприємства. Обговорювання питань економічної безпеки підприємств агропромислового виробництва.

Індивідуальне навчально-дослідне завдання (ІНДЗ)

Виконання індивідуального завдання є необхідною складовою самостійної роботи при вивченні дисципліни «Економіка підприємства». Мета виконання ІНДЗ полягає: у розширенні і закріпленні теоретичних знань по предмету; у отриманні навиків самостійної роботи з науковою літературою, узагальнення наявних даних; формулюванні висновків і конкретних, практичних, наукообґрунтованих пропозицій виробництву щодо покращення ефективності використання ресурсів. Також виконання ІНДЗ спрямоване на активізацію пізнавальної діяльності кожного здобувача вищої освіти.

Політика курсу – жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються. У випадку таких подій – реагування відповідно до Положення про академічну доброчесність учасників освітнього процесу.

Система оцінювання – оцінювання проводиться за 100-бальною шкалою. Бали нараховуються за наступним співвідношенням: **модуль 1** – 25 % семестрової оцінки; **модуль 2** – 25 % семестрової оцінки; **ІНДЗ** – 20 % семестрової оцінки; **екзамен** – 30 % семестрової оцінки.

Інформаційні ресурси

Бібліотека ім. В.І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/>

Бібліотека ім. В.Г. Короленко. URL: <http://korolenko.kharkov.com/>

Бібліотека ХНТУСГ. URL: <https://library.khntusg.com.ua/>

Електронна бібліотека. URL: <http://lib.meta.ua/>

Студентська електронна бібліотека URL: <http://www.lib.ua-ru.net/>

Нормативно-правова база України URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/>

Державна служба статистики України URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>